

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2025-02-20

Diarienummer:
ALN-2024-00833

Handläggare:
Daniel Karlsson

Uppföljning av äldrenämndens internkontrollplan avseende kontrollmoment om hot och våld

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** godkänna avrapportering av äldrenämndens internkontrollplan per mars 2025 enligt ärendets bilaga,
2. **att** uppdra till förvaltningen att i enlighet med ärendets bilaga genomföra åtgärder för att stärka medarbetares kunskaper om hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer, samt
3. **att** uppdra till förvaltningen att utveckla och stärka den interna kontrollen inom området hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relation inom ramen för framtagande av riskregister och nämndens internkontrollplan 2026.

Ärendet

Nämnden identifierar årligen risker av olika slag inom dess verksamhet. Många risker hanteras inom ramen för verksamhetsplanen, men vissa områden kan behöva följas och kontrolleras på andra sätt. I dessa fall kan nämnden besluta om att hantera risker genom internkontrollplanen. En identifierad risk innebär inte nödvändigtvis att området fungerar otillfredsställande, utan det indikerar snarare att nämnden söker insikt och ökad kunskap kring den identifierade risken.

Äldrenämndens internkontrollplan 2025 innefattar nio kontrollmoment. Av dessa följs åtta kontrollmoment upp i oktober, medan ett kontrollmoment avseende hot och våld följs upp nu i mars. Det aktuella kontrollmomentet om hot och våld bedöms ha genomförts med mindre anmärkning.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för strategi och avtal, enheten för strategi och beredning. Underlag för rapportering av hur kontrollmomentet genomförts utifrån aktuell kontrollmetod har tagits fram av berörda avdelningar på förvaltningen.

Föredragning

Nämnden identifierar årligen risker av olika slag inom dess verksamhet. Många risker hanteras inom ramen för verksamhetsplanen, men vissa områden kan behöva följas och kontrolleras på andra sätt. I dessa fall kan nämnden besluta om att hantera risker genom internkontrollplanen. En identifierad risk innebär inte nödvändigtvis att området fungerar otillfredsställande, utan det indikerar snarare att nämnden söker insikt och ökad kunskap kring den identifierade risken.

Internkontrollplanen består av olika kontrollmoment och kontrollmetoder som fastställs av nämnden. Förvaltningen genomför därefter kontrollerna med det intervall som stipulerats i internkontrollplanen. Förvaltningens uppföljning av internkontrollplanen är dock inte någon uttömmande verksamhetsanalys, utan det är ett specifikt verktyg bland flera andra för att följa upp tidigare identifierade risker.

Enligt de kommunövergripande riktlinjerna för intern kontroll ska varje kontrollmoment vid rapportering till nämnden bedömas om det är genomfört med anmärkning, med mindre anmärkning, eller utan anmärkning.

Årets internkontrollplan innehåller nio kontrollmoment varav ett avseende hot och våld följs upp nu i mars. Det aktuella kontrollmomentet om hot och våld bedöms ha genomförts med mindre anmärkning.

Kontrollen bedöms inte ge en fullt ut heltäckande bild av hur samtliga medarbetare själva upplever sina kunskaper inom området. Dock är bedömningen att kartläggningen ger en tillräckligt god bild av medarbetarnas kunskaper för att granskningen ska kunna anses genomförd med mindre anmärkning.

Resultatet av kontrollen tyder därtill på att det finns ett utvecklingsarbete att göra för att säkerställa tillräckliga kunskaper om hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer bland nämndens medarbetare. Ytterligare åtgärder behöver därför genomföras på avdelningarna under året, med fokus att stärka medarbetarnas kunskaper inom området. Följande åtgärder föreslås:

- Säkerställa att relevanta rutiner är kända inom verksamheterna.
- Ta fram en plan för utbildningsinsatser för respektive avdelning, samt i linje med planen möjliggöra fler utbildningsinsatser inom området som respektive avdelnings medarbetare kan genomgå.
- Säkerställa att våldsbud finns i tillräcklig omfattning och har adekvata kunskaper i sin roll.

Ekonomiska konsekvenser

Ej aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 20 februari 2025
- Bilaga, Uppföljning av äldrenämndens internkontrollplan avseende kontrollmoment om hot och våld

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Äldrenämnden
Rapport

Datum:
2025-02-20

Diarienummer:
ALN-2024-00833

Handläggare:
Daniel Karlsson

Uppföljning av äldrenämndens internkontrollplan 2025 avseende kontrollmoment om hot och våld

Innehåll

Sammanfattning av granskning	3
Fördjupad redovisning av kontrollmoment.....	4
Kontrollmoment 5	4
Genomförd kontroll	4
Resultat av kontroll	6
Åtgärder	7

Sammanfattning av granskning

Tabell 1. Granskningar som rapporteras per mars.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
5	Bristande kunskap om hot och våld leder till att medarbetarna saknar kompetens att upptäcka, förhindra och hantera situationer knutna till hot, våld, hedersrelaterat våld och andra övergrepp liksom våld i nära relation.	Kontrollera att personalen upplever att de har tillräckliga kunskaper om hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer.	Kartlägg och beskriv hur stor andel av personal som genomgått utbildning om hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer. Kartläggningen ska kunna svara på om personalen anser att man har tillräckliga kunskaper på området.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Se åtgärder i den fördjupade redovisningen.

Fördjupad redovisning av kontrollmoment

Kontrollmoment 5

Kontrollera att personalen upplever att de har tillräckliga kunskaper om hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer.

Genomförd kontroll

Kontrollmetod:

Kartlägg och beskriv hur stor andel av personal som genomgått utbildning om hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer.

Kartläggningen ska kunna svara på om personalen anser att man har tillräckliga kunskaper på området.

Avdelning Myndighet

Inom myndighet ÄLN har redan tidigare, i överensstämmelse med beslutad kontrollmetod, en kartläggning av hur stor andel av personalen som genomgått utbildning om hot, våld och våld i nära relationer genomförts. Därtill har man undersökt om personalen anser att man har tillräckliga kunskaper på området. Resultatet av genomförd kontroll inom myndighet redovisades i uppföljningen av nämndens internkontrollplan 2024. Kontrollen anses därför redan genomförd och redovisas inte ytterligare i detta ärende.

Avdelning Ordinärt boende

Inom ordinärt boende har 3 av 3 områdeschefer besvarat en kort enkät med frågor baserat på kontrollmetoden.

Resultaten av enkäten visar att ca 85 % av medarbetarna uppskattas ha kännedom om den kommungemensamma rutinen för hot och våld. På en skala från 1 till 5, där 1 innebär att medarbetarna inte alls har tillräckliga kunskaper och 5 innebär att man helt och hållet har tillräckliga kunskaper, blev det genomsnittliga resultatet 2,7. Detta indikerar att medarbetarna upplever sina kunskaper som delvis tillräckliga, men att det finns utrymme för förbättring och ytterligare kompetensutveckling

Utbildningar som genomförts var:

- Film från Socialstyrelsen på lärportalen.
- Diskussioner på APT (arbetsplatsträffar) utifrån utbildningsmaterialet.
- Några verksamheter har haft en föreläsare.
- Utbildning om hot och våld i nära relation.
- Falck har genomfört en utbildning kring hot och våld i en verksamhet, och ytterligare en utbildning är planerad.
- Föreläsning av verksamhetsutvecklare inom området, på dagverksamheterna samt trygghetsjouren och arbetsledare jourtid.
- Verksamhetscheferna har deltagit i en föreläsning med Nexus.

Gällande våld i nära relation så uppskattas ca 60 % av medarbetarna ha kännedom om den aktuella rutinen. Uppskattningsvis 8 % av medarbetarna har genomgått utbildningen *Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer* medan uppskattningsvis 17 % har genomgått utbildningen *Våld mot äldre*. Önskemål har också framförts i enkätsvaren om ytterligare utbildningssatsningar. Ett område har våldsombud medan våldsombud saknas på två områden.

På en skala från 1 till 5, där 1 innebär att medarbetarna inte alls har tillräckliga kunskaper och 5 innebär att man helt och hållet har tillräckliga kunskaper, blev det genomsnittliga resultatet 2,7. Detta indikerar att medarbetarna upplever sina kunskaper som delvis tillräckliga, men att det finns utrymme för förbättring och ytterligare kompetensutveckling.

Avdelning Särskilt boende

Inom särskilt boende har 3 av 3 områdeschefer besvarat en kort enkät med frågor baserat på kontrollmetoden.

Resultaten av enkäten visar att 58 % av medarbetarna uppskattas ha kännedom om den kommungemensamma rutinen för hot och våld. På en skala från 1 till 5, där 1 innebär att medarbetarna inte alls har tillräckliga kunskaper och 5 innebär att man helt och hållet har tillräckliga kunskaper, blev det genomsnittliga resultatet 3. Detta indikerar att medarbetarna upplever sina kunskaper som delvis tillräckliga, men att det finns utrymme för förbättring och ytterligare kompetensutveckling. Utbildningar som genomförts inkluderar arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud, ytterligare utbildningssatsningar planeras under 2025.

Gällande våld i nära relation så uppskattas 42 % av medarbetarna ha kännedom om den aktuella rutinen. Uppskattningsvis 17 % av medarbetarna har genomgått utbildningen *Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer* medan uppskattningsvis 8 % har genomgått utbildningen *Våld mot äldre*. Två områden har våldsombud medan våldsombud saknas på ett område.

På en skala från 1 till 5, där 1 innebär att medarbetarna inte alls har tillräckliga kunskaper och 5 innebär att man helt och hållet har tillräckliga kunskaper, blev det genomsnittliga resultatet 2,7. Detta indikerar att medarbetarna upplever sina kunskaper som delvis tillräckliga, men att det finns utrymme för förbättring och ytterligare kompetensutveckling.

Avdelning Hälso- och sjukvård

Inom vård- och omsorgsförvaltningens avdelning för hälso- och sjukvård har 12 av 13 verksamhetschefer besvarat en kort enkät med frågor baserat på kontrollmetoden. Resultaten avser avdelningen i sin helhet (OSN och ÄLN).

Resultaten av enkäten visar på att 50 procent av personalen har kännedom om den kommungemensamma riktlinjen om hot och våld. 11 av 12 verksamheter som svarat har uppgett att de inte har genomfört någon utbildning, medan en verksamhet svarar att de genomfört utbildning. Två ytterligare verksamheter planerar utbildningar på APT i februari. På en skala från 1 till 5, där 1 innebär att medarbetarna inte alls har tillräckliga kunskaper och 5 innebär att man helt och hållet har tillräckliga kunskaper, blev det genomsnittliga resultatet 2,5.

Gällande våld i nära relation så visar enkäten på att 40 % av medarbetarna har kännedom om rutinen inom detta område. 20% av medarbetarna har genomgått de utbildningar om våld i nära relationer som finns i lärportalen, det gäller såväl utbildningen *Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer*, som utbildningen *våld mot äldre*.

På en skala från 1 till 5, där 1 innebär att man inte alls har tillräckliga kunskaper och 5 innebär att man helt och hållet har tillräckliga kunskaper, blev det genomsnittliga resultatet 2,2. 10 av 12 verksamheter har svarat att de inte har våldsombud på sin enhet.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd *med mindre anmärkning*.

Den kartläggning som genomförts, inom ramen för kontrollmetoden, visar på brister i kunskaper inom området hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer bland nämndens medarbetare. Exempelvis så är andelen som har kännedom om rutinerna inom hot och våld respektive våld i nära relation mellan 40 och 58 procent inom särskilt boende och hälso- och sjukvård.

Resultatet av kontrollen visar att kontrollmomentet har genomförts på samtliga berörda avdelningar. Kartläggning har genomförts av genomförda utbildningar, områdes-/verksamhetschefernas uppskattning av medarbetarnas upplevda kompetens inom området, samt kännedom om aktuella rutiner inom området.

Kontrollen bedöms inte ge en fullt ut heltäckande bild av hur samtliga medarbetare själva upplever sina kunskaper inom området. Dock är bedömningen att kartläggningen ger en tillräckligt god bild av medarbetarnas kunskaper för att granskningen som sådan ska kunna anses genomförd med mindre anmärkning.

Området bedöms vara fortsatt vara aktuellt i nämndens internkontrollplan nästa år, dock kan kontrollmoment och kontrollmetod behöva utvecklas och utformas på annat sätt.

Resultatet av kontrollen visar sammanfattningsvis att det finns ett utvecklingsarbete att göra för att säkerställa tillräckliga kunskaper om hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer bland nämndens medarbetare. Ytterligare åtgärder behöver därför genomföras på avdelningarna under året, med fokus att stärka medarbetarnas kunskaper inom området. Samtliga åtgärder behöver genomföras senast den 31 december 2025.

Åtgärder

Säkerställa att relevanta rutiner är kända inom verksamheterna.

- Granskningen visar att kännedomen om relevanta rutiner varierar mellan verksamheter och sakområden. Respektive avdelning behöver därför vidta åtgärder för att relevanta rutiner är kända bland samtliga medarbetare.

Ta fram en plan för utbildningsinsatser för respektive avdelning, samt i linje med planen möjliggöra fler utbildningsinsatser inom området som respektive avdelnings medarbetare kan genomgå.

- Utbildningsinsatser pågår på avdelningarna och det finns planerade insatser under våren 2025. Utbildningsinsatserna kommer fortgå under hela 2025.

Säkerställa att våldsombud finns i tillräcklig omfattning och har adekvata kunskaper i sin roll.

- Våldsombuden spelar en viktig roll i att säkerställa att personalen har den kunskap som krävs för att förebygga, identifiera och agera vid förekomst av hot och våld mot brukare. Våldsombud finns på samtliga avdelningar och planering finns för att utse fler våldsombud under 2025. Våldsombuden genomgår utbildning inom våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Under 2025 breddas utbildningen och rollen stärks för att mer specifikt inkludera äldre personers utsatthet för våld.